דעם רב׳ס טאָכטער

א העכסט שפּאַנענדיקער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין מיטל־אַלטער

פון לעאָן וויעזענפעלד

(פאָרזעצונג)

— אָבער ווען וועט דאָס זיין ? — האָט דער פּרינץ מיט ביטערקייט אויס־גערופן. — ווען מעג איך האָפן אויף דעם בליק, דיך ווידער צו זעען און מיט דיר זיך דורצריידן איבער די אַלע זאַכן, וועלכע דריקן אַזוי שווער מיין האַרץ ?

—אַמבאַסטן מיין פּרינץ, וואָלט געווען, אַז מיר זאָלן ביי זיך אָפּמאַכן זיך קיינמאָל מער ניט צו זען — האָט חנה׳לע געענטפערט. — אָבער טאָמער מוזט איר מיך זעען, טאָמער וועט עפּעס אַן אינערער דראַנג אייך טרייבן צו מיר, דאַן —

— דאַן, וואָס ? — האָט דער פּרינץ אונטערלדיק אויסגערופן.

— דאַן קומט צווישן טאָג און נאַכט אין אונזער גאָרטן. דאָרטן פאַר־ברייטן איך געוויינלעך אין שיינע טעג, אין דער צייט ווען די זון האַלט ביים אונטערגיין. איך האָב ליב דעם בין־השמשות, און איך האָב באַזונ־דערס ליב דאַמאָלסט צו פאַרברייטענען אין גאָרטן. אין יענער צייט בין איך אויף מער אויפגעלייגט צו דיסקוטירן אַזעלכע פראַגן ווי אייערע . . .

— קאָן מען דיך דאָרטן געפינען יעדן טאָג ? — האָט דער פּרינץ, וועלכער איז אינגעווען זייער צו־פרידן פון איר עגוסטער, איר גע־פרעגט.

— כמעט יעדן טאָג — האָט חנה׳לע געענטפערט. — אָבער דערלויבט מיר, מיין פּרינץ, אייך נאָך אַמאָל צו בעטן, אַז איר זאָלט זעען אויסצו־מיידן דאָס נעטאָ אָן בעסער קיינמאָל מער ניט אַהער צו קומען.

— האָסטו דען מורא פאַר מיר, וואָס דו פאַדערסט פון מיר אַזוי שטאַרק, אַז איך זאָל דיר ניט מער זעען ?

— מורא ? פאַר אייך ? אָ, ניין ! — האָט חנה׳לע געענטפערט. — איך האָב בלויז מורא פאַר אונזער אונגלי־כער פריינדשאַפט. איך האָב מורא פאַר די פאָלגן . . . . מיין האַרץ זאָגט מיר, אַז דערפון וועט קומען ניט אַרויסקומען. און טאַקע דערפאַר וואָלט איך אייך געווען זייער דאַנק־באַר ווען איר זאָלט ניט מער אַהער קומען.

עמעריך האָט פון אירע רייד פאַר־שטאַנען, אַז טיף אין איר האַרצן ווינשט זי אים דוקא יאָ צו זעען, אָבער זי פירט אַ קאַמף מיט זיך אַליין, אַז האָט מורא פאַר זיין ליבע און נאָך מער פאַר איר אייגענער ליבע. איצט אָבער, מער ווי פריער, האָט ער גע־פילט, אַז עס וואָלט אים געווען אומ־מעגלאַך אָנצוהאַלטן זיין פאַרשפּרעכן, אַפילו ווען ער זאָל איר צוזאָגן, אַז ער וועט מער ניט קומען צו איר.. ער איז געווען איבערצייגט, אַז אַן איר וועט ער ניט מער קאָנען לעבן.

אין דער זעלבער צייט האָט ער אָבער אויף פאַרשמאַנען, אַז די פאַר־לענגהייט, אין וועלכער חנה׳לע גע־פינט זיך, אין מיט נאַרניט אַנדערש פון זיין אייגענער פאַרלענגהייט. די פּלוצלומדיקע גרויסע ליבע האָט זיי שוין פון דעם ערשטן אויגנבליק אָן ניט געבראַכט קיין גליק, און ווער ווייסט וואָס זי וועט זיי נאָך בריינגען אין דער צוקונפט.

— נוט, איך וועל טאָן ווי דו פאַר־לאַנגסט פון מיר — האָט ער איר נאָך אַ ווייל שווייגן געענטפערט — אָבער בלויז כדי איר צו באַראַטן. — איך וועל מיך מיט אַלע כחות אַנשטרענ־גען דיר ניט צו שטערן דיין רו און איך וועל דערביבער דיך אויסמיידן. טאָמער אָבער וועל איך ניט זיין שטאַרק גענוג דורכצופירן מיין באַ־שלוס, דאַן וועסטו מיר מוזן מוחל זיין, ווייל דאַן וועל איך מוזן קו־מען.

— איך דאַנק אייך, מיין פּרינץ, פון טיפן האַרצן — האָט חנה׳לע מיט ענטפערט. — איך דאַנק אייך און האָף, אַז איר וועט זיין שטאַרק גע־נוג צו פאַרמיידן דאָס אומגליק, וואָס היינגט איבער אונזערע קעפּ . . .

—איך וועל מיך באַמיען — האָט דער פּרינץ געענטפערט. — איצט, ניי שלאָפן. איך וועל דיר מער ניט שטערן.

ער האָט איר דאַן געהאָלפן צוריק פאַרשליסן די לאָרנס, און ווינשנדיק איר זיסע און אָנגענעמע חלומות, האָט ער אויף זיך פאַרוואָרפן דעם מאַנטל און די מאַסקע און אין ביסלאַכווײַן פאַרשוואונדן געוואָרן פון דער גע־טאָ.

חנה׳לע איז ווידער געבליבן אויף דער ראַנד פון איר בעט און זי איז ווידער פאַרזונקען געוואָרן אין שווע־רע נעדאַנקען. ווי לאַנג זי איז אַזוי געזעסן, האָט זי ניט געוואוסט. ווייל ווען זי האָט זי דאַוויפנעכאַפּט, איז שוין געווען מיטאַג צייט. איבער איר בעט איז געשטאַנען איר מוטער, וועל כע האָט איר געהייסן זיך אָנטאָן און זיך גרייטן צום טיש.

בעת חנה׳לע איז באַלד מיד גע־וואָרן און זי איז אַריינגעגאַנגען אין אַ שוועסטער שלאָף, ניט וויסנדיק אַליין ווען דאָס איז געשען, האָט עמעריך, נאָכדעם ווי ער האָט איר פאַרלאָזט, נאָר אַרומגעוואַנדערט עפּעלאַכע שעה און ער האָט זיך ניט געקאָנט אין ער־געץ געפינען קיין פּלאַץ.

— וואָס ווען זיין ? — האָט ער זיך אַליין געפרעגט. — וואָס וועט ער קאָנען טאָן כדי צו קאָנען זיין גליק־לאַך מיט דער מיידל, וועלכע האָט אַזאַ אויגן פאַר׳כישנ׳ס, אַז ער וועט מער אַז איר ניט קאָנען געפינען קיין רו ?

ער האָט אַלץ געוואָלט געפינען אַן ענטפער אויף זיינע פראַגן. אין זיין מוח האָבן זיך נעטראָגן פאַרשיידענע געדאַנקען און ער האָט פאַנטאַזירט איבערראַשן, וועלכע וואָלטן זיך קיינ־מאָל ניט געקאָנט דערפילן.

ביז צו דער צייט ווען ער האָט זיך באַקאַנט מיט חנה׳לען, איז זיין מו־טער, די פּרינצעסן, ביי אים געווען דאָס טייערסטע וואָס ער האָט פאַר־מאָנט אויף דער וועלט. ביז מיט עס־לאַכע שעה צוריק נאָך, וואָלט ער ניט געווען קיין אויגנבליק אַ טראַכט געטאָן, ווען עס וואָלט זיך געווען גע־פאָדערט פאַר איר מקריב צו זיין זיין איינענעם לעבן.

איצט אָבער האָבן זיך די געפילן ער האָט אין איר פּלוצלונג דערזען זיין נדעסטן שונא, די איינציקע, וואָס וועט אים שטיין אין וועג און וועט מיט אַלע אירע כחות אים שטערן אין זיין ליבע צו דער שיינער אידישער מיידל. און ער האָט דערפאַר איצט פיינט נעקראָגן זיין מוטער און ער האָט זי נעהאַסט.

— אָ, נאָט ! — האָט ער צו זיך אַליין גערעדט — פאַרוואָס האָסטו מיך ניט באַשאַפן פאַר קיין פראָסטן מענטש, וואָס איז פריי צו טאָן מיט זיך וואָס ער וויל — וואָס זיין האַרץ גלוסט ? פאַרוואָס האָסטו מיך גע־מאַכט פאַר אַ פּרינץ און דו האָלסט מיך אַליין געפאַנגען — אין דער זעל־בער צייט ווען דו האָסט מיך אויסגע־קליבן צו זיין דער הערשער איבער אַנ־דערע ? . . .

ווען ער האָט זיך צוריקגעקערט אין הויף, איז די פּרינצעסן נאָך אַלץ גע־ווען פאַרשלומערט אין איר שלאָף־צי־מער. אָבער די דינערשאַפט, סאַלדאַ־טן, באַאַמטע און אָפיצערן זיינען שוין געווען אויף זייערע פּאָסטן און זיי האָבן געטאָן זייערע אַרבעטן.

עמעריך איז אַריין אין הויף כמעט אומבאַמערקטערהייד, אַפילו דער סאַלדאַ־דאַט, וואָס האָט געהאַלטן וואַך ביי דעם גרויסן טויער, האָט ניט געוואוסט ווער ער איז. דער אייגעניער, וועל־כע האָט מאַנס באַלד דערקענט און איז אים אָנטקעגן געגאַנגען אין גע־וואָן — אַרגוס.

נאָך דעם קאַרנינוואַל אַוונט אין פאַר־לאָף איז אַרגוס ניט געגאַנגען שלאָפן ווי די אַנדערע. ער האָט געוואַרט אויף דעם פּרינץ, ווייל פון אַלע אין פאַר־לאָף, איז ער, אויסער גראַף האַטוואַ־ני, געווען דער אייניציקער, וואָס האָט געוואוסט וואָו דער פּרינץ געפינט זיך. ער האָט געוואָלט אים דאָס לאָזן ווי־סען, ער האָט געוואָלט אַז עמעריך זאָל זעען, אַז פאַר אַרגוסן איז ניט פאַ־ראַן קיין סוד. דערפאַר האָט ער גע־וואַרט — און ווען ער האָט דערזעען דעם פּרינץ, איז ער אים אָנטקעגן געגאַנגען מיט אַ שפּאַטשן שמייכל אויף זיינע ליפּן.

— אַ גוטער מאָרגן דיר, דורכלויכ־טיקער פּרינץ ! — האָט ער אויף זיין פאַלשן און פאַרשטעלטן אופן אויס־גערופן מיט געלעכטער. — פון וואָ־נען קומט אייער האַהייט אַזוי פרי ?

— דאָס דאַרף דיך אַמווייניקסטן אינטערעסירן — האָט דער פּרינץ, וועלכער האָט קיין זאַך ניט פאַרדעק־טיקט, נעענטפערט, און ער איז גלייך־גילטיק ווייטער געגאַנגען.

— אָבער אונזער דורכלויכטיקער פּרינצעסן — האָט אַרגוס אויף זיין אופן ווייטער גערעדט — גייט דאָס אַן זייער פיל, מיין פּרינץ. די פּרינ־צעסן האָט זיך די גאַנצע נאַכט גע־האַלטן אין איין פרעגן אויף דיר . . . זי איז אַפילו געווען זייער אומרואיק איבער דיין געהיימניסוולן פאַרשווינ־דען . . .

— זאָל דיר דאָס ניט אַרן, — האָט עמעריך געענטפערט מיט אַ וראיקן טאָן. — פאַר דער פּרינצעסן וועל איך זיך אַליין פאַרטיידיקן.

דער הויף־מאָר האָט דוקא געוואָלט געבן דעם פּרינץ אַ פאַרשטיין, אַז ער ווייסט וואָו ער איז געווען און פון וואַנען ער קומט אויצן. אָבער עמעריך, וועלכער איז נאָך אַלץ געווען פאַרטיפט אין זיינע געדאַנקען און ער האָט גע־טראַכט וועגן חנה׳לען, האָט מער ניט געהערט וואָס אַרגוס האָט גערעדט. ער האָט זיך אויף אים מער אינגאַנצן ניט אומגעקוקט און ער איז אַריין אין זיין פּאַלאַץ.

— כע, כע ! — האָט אַרגוס טייפ־לישי געלאַכט. — מיין גוטער, אייער־לער פּרינץ, איז פאַרליבט אין אַ שייר־נער אידישקע ! . . . וואָס פאַר אַ שטאָף פאַר אונטערהאַלט דאָס וועט זיין פאַר מיינע אַריסטאָקראַטישע פריינט ! . . . איך בין נאָר נייגעריק צו וויסן, וואָס זיין מוטער, די פאַר־דאַמטע קאַנאַליע, וועט זאָגן, ווען זי וועט זיך דערוויסן פון איר בן יחיד׳ס ליבע צו אַ אידישער מיידל ? . . .

אַרגוס הויבער געלעכטער האָט זיך אין דעם מאָמענט נעהערט איבער דעם גאַנצן הויף. ער האָט איצט געקראָגן זיין לאַנג באַגערטע געלעגנהייט זיך צו קאָנען באַיסל נוקס זיין אין דער פּרינצעסן, וועלכע ער האָט געהאַסט נאָך מער פון דעם פּרינץ, און ער האָט דערפאַר געהאַט גרויס הנאה פון דעם פּרינצעס ליבע צו חנה׳לען.

ער איז געווען אַ כיטרער, שלויער און ראַכן־זיכטיקער מענש. קוים האָט אים אימיצער נאָר איין מאָל אין לעבן מיט עפּעס באַליידיקט, אַזוי האָט ער דאָס קיינמאָל ניט געקאָנט פאַרגעסן און ער האָט יענעם קיינמאָל ניט מו־חל געווען. די פּרינצעסן און דער פּרינץ האָבן אים אַפילו קיינמאָל ניט גע־מאָכט אין אַפילו קיינמאָל ניט וויי געטאָן, אָבער ער האָט זיי פיינט געהאַט, ווייל זיי זיינען געווען זיינע הערשער, און ער וואָלט קיינמאָל ניט געווען דורכגעלאָזן קיין שום געלעגנ־הייט זיי צו מאַכן צו שאַנד און שפּאָט.

ווען עמעריך איז פאַרשוואונדן גע־וואָרן האָט ער אביסל באַדערערט, ווען ער האָט אים שוין באַלד ניט געזאָגט, אַז ער וויסט פון זיין סוד. אָבער שפּעטער האָט ער זיך פאַנאַנ־דערגעלאַכט. ער האָט געוואוסט, אַז ער וועט נאָך האָבן די געלעגנהייט דאָס צו טאָן.

האָבנדיק זיך אויסגעניכטערט פון דעם ערשטן איינהרוק נאָך זיין פּלוצ־לומדיקער באַקאַנטשאַפט מיט חנה׳לען, האָט עמעריך דעם צווייטן טאָג אָנגעפאַנגען איינצוזען, אַז זי איז ניט געווען אינגאַנצן אומגערעכט, ווען זי האָט זיך ביי אים געבעטן, ער זאָל ניט קומען מער צו איר און אַז ער זאָל זי איבערהויפּט אויסמיידן.

— זי איז גערעכט, גערעכט, — האָט ער געהאַלטן אין איין איבער־חזר׳ן. — דאָס קאָן ניט און וועט ניט פירן צו קיין צוועק, איך מוז זיך אָפּזאָגן פון איר און זי פאַרגעסן, פאַר־געסן, גלייך ווי זי וואָלט אינגאַנצן ניט עקזיסטירט פאַר מיר.

אָבער דער דאָזיקער באַשלוס האָט ניט לאַנג אָנגעהאַלטן. שוין אין די נעקסטע שטונדן האָט ער ווידער פאַר־נעמען אַן אַלץ, וואָס עס האָט זיך אָפּ־געשפּילט אַרום אים. ער האָט פאַר־נאַכלעסיקט אַפילו זיינע מיליטערישע פליכטן, האָט אויסגעמידן די מענשן אין הויף, און ער האָט געטראַכט נאָר וועגן חנה׳לען.

אַזוי לאַנג ווי די זון האָט געשיינט, איז זיין באַשלוס ניט מער צו גיין אין דער אידישער געטאָ, געווען אַ פעלן עפּעסער. קוים אָבער איז צו־געפאַלן די טונטלקייט, האָט עס אים, ווי מיט אַ מאַגנעט, אָנגעפאַנגען צו ציען אַהין, — ווי זי געפינט זיך.

(ווייטערעס קומט)

1 טאָג

ד. פּ. פאַרטנאַי
מענעדזשער

געדיינקט ! אַז מיר קאָנען אייך געבן באַדיענונג אויב איר פאַר־לאַנגט, אין אַלע אייערע — דריי קלייניגנ אָדער פאַרבן

PERTH DYE WORKS LTD. 37 266

עדמאָנטאָן עדמאָנטאָן

עדמאָנטאָנער נאָטיצן

מר. און מרס. דוש. שמעלניצקי האָבן מיטוואָך און דאָנערשטאָג אַוונט דורכ־געפירט פאַרטיס לכבוד מרס. י. ענגעל, פון קאַלגאַרי, וועלכע איז געווען צו נאַסט אין עדמאָנטאָן.

* * *

מר. דייוויד קעסנק, אַרטור בעל און באַב שאַפּירא, אַלע פון קאַלגאַרי, זיי־נען געווען צו נאַסט אין עדמאָנטאָן, אַריינפאַרנדיק פון סולוויוואַן רעיק, וואו זיי האָבן פאַרבראַכט עטלעכע וואָכן.

* * *

מיס מייזי פענער, פון ווינניפּעג איז געווען דער נאַסט פון מר. און מרס. ל. פעקאַרסקי. פון דאַנען איז זי אָפּגע־פאָרן קיין דאַמאָנט פון וואַנען זי וועט מיט איר פאַמיליע אָפּפאָרן קיין בענע.

* * *

דער שטודיר קריין פון דער יאַנג דזשוידעא האָט אָפּגעהאַלטן אַ פאַרזאַמ־לונג דאָנערשטאָג אַוונט אין דער היים פון מיס טוטס מאַקאַוויטש. מר. דוש. האַדרין איז געווען פאָרזיצער.

* * *

מיס לילי ניוהוז האָט זונטאָג אַוונט געגעבן אַ פאַרטי לכבוד מיס ראַ ברי־קער, פון קאַלגאַרי, פריער פון עדמאָנ־טאָן. דער אַוונט איז פאַרבראַכט גע־וואָרן אין טענע אין „ניימס". מיס ען בערנשטיין אין מר. סעם קאַהאַן, פון ווינניפּעג, האָבן געוואוינט די פריין פאַר דעם אַוונט.

* * *

מיס ען גאָפּסקי האָט געגעבן אַ „בריידזש" פאַר אַ צאָל פריינט. מיס ען וואַסערמאַן און גאַלדי הילער האָבן געוואוינט די פריין.

* * *

מר. דייוויד גריסאַרדאָ, פון קאַלגאַרי, איז געווען צו נאַסט אין עדמאָנטאָן.

* * *

מר. און מרס. ב. קאַהאַן און פאַמי־ליע זיינען צוריק געקומען פון בענף וואו זיי האָבן פאַרבראַכט אַ וואָך צייט.

* * *

מר. ה. באַלצאַן איז צוריקגעקומען פון פאַסקאַטון וואו ער איז געווען דער נאַסט פון זיין ברודער און שוועגער דר. און מרס. מ. באַלצאַן.

* * *

מיס ראַוז בריקער, פון קאַלגאַרי, איז צו נאַסט אין עדמאָנטאָן ביי מיס ען סלוצקער און רובי סינגלער.

* * *

מיס מיני ווערשאָף האָט געגעבן אַ פאַרטי לכבוד מיס עמא גינזבורג, פון אַטאַוואַ.

* * *

מרס. פ. שווארץ אין אַר טאָכטער גלעדיס זיינען אָפּגעפאָרן קיין סאַס־קאַטון. זיי זיינען די געסט פון דער וואָגעל פאַמיליע.

* * *

מיס מיני ווערשאָף איז אָפּגעפאָרן קיין וואַנקאַווער וואו זי פאַרבריינגט אירע זומער וואַקאַציעס.

* * *

מיס אסתר וויינסאַן האָט דאָנערשטאָג אַוונט אַ פאַרטי לכבוד מיס ראַ ריס־קין זיינען צוריקגעקומען פון סעבאַ ביטש. וואו זיי האָבן פאַרבראַכט עט־לאַכע וואָכן.

יהודית.

DR. J. C. SHARP
דאָנטיסט
אָפיס שטונדן, 9 ביז 5
אָוונטן ביי אַפּאָינטמענטס
Office Ph 24718; House Ph 82246
Ste. 103 Pantages Theatre Bldg.
Cor. Jasper Ave. and 102nd St.
EDMONTON, ALTA.

DR. W. A. MORGAN
Dentist
דענטאַל פּליטס, "ברידזש וואָרק"
איבערן פאַנסיידזשעס טעאַטער
102 Brown Bldg. Edmonton, Alta.
Ph. 24 918—Res. 25 487

MORRIS BAKER
לאָו אָפיס
510 TEGLER BLDG. PHONE 27 888

Mrs. JAMES JONES
האַלסייל און ריטייל
קוואַליטי פיש פון לייקס און ים
מיר דעליווערן
CITY FISH MARKET
Phone 22 531 Edmonton

E. S. AGNEW
דראַגיסט און סאַיינטיסט
9546 Jasper Ave. Phone 22 432
EDMONTON, ALTA.

JACKSON BROS.
Jewelers, Diamond Merchants
מיר מאַכן אַ ספּעציאַליטעט פון די דיפּערס פון דיינגערס, און דזשעוועלרי, ספּעציעלע אויסמערקאַמקייט צו מעיל אָרדערס.
9962 JASPER AVE., EDMONTON

The Art League
EDMONTON
שנייידט אויס דעם דאָזיקן אַרטוואָרטייד־מענט — עס איז ווערט 20 פּראָצענט דיסקאַונט אונזער סטודיאָ.

NORWOOD SHEET METAL WORKS
9568-111 AVE. PHONE 72385
EDMONTON, ALTA.
ספּעציאַליזירן זיך אין וואַרמע לופט באַהייצונג
דזשענעראַל ריפּעירס
אַלצדינג אין שייט מעטאַל

איין א צייט אויס־געפּרובירט
פריי פון טראָבל
פאַרפריירונג
The Arctic Ice Co.
10001-97TH ST.
EDMONTON - ALBERTA
שפּאָרט מיט איין

PHOTOS
אין יעדער פאַסטע
אין אָפּגעשפּיגלט
דער ציבער און
פּערזענלאַכקייט
פון
דער פּערזאָן
Phone 25 444
פאַר אַן אָפּאָינטמענט
McDERMID STUDIOS Ltd.
10133 - 101st St. Edmonton, Alta.

מיר זיינען די אייניציעס אויסשליסלאַכע מאַנופעקטשורערס פון מאָנומענטן אין עדמאָנטאָן
איידער איר באַשליסט צו קויפן אַ מצבה פאַר אייערע ליבע און טייערע, קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך באַצאָלן.
ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE
10702-101st St. Phone 24 058
EDMONTON

W. H. JACKSON
פאַרטרעט די
ניו יאָרק לייף אינשוראַנס קאָמפּאַני.
פּערזענלאַכע באַדינונג
919 McLeod Bldg.
Phones:
Office 25 805; House 72 370

איר סייפט 50%
ווען איר שיקט אייער קליינינג צו די
דאָלער קליינערס
11217 JASPER AVE.
PHONE 23 513

B. A. MOIR
פּלאָמבינג, היטינג און גען פיטינג
אָפּשאַצונגען פריי
10530 97th Street Ph. 27 556
EDMONTON, ALTA.

לאָמבער און מילאַרבעט פּלייט גלאַז
סטאָר פיקסטשורס
צו
נידעריקסטע פריין
W. H. Clark & Co. Ltd.
109 ST. EDMONTON

CHAMPION'S PARCEL DELIVERY
T. M. CHAMPION, Mgr.
PHONES: 22 246—22 056
10121-101st St., Edmonton, Alta.
מיר לויפן אין שליחות.
מיר פירן רענצלאַך און מאָסטנס.
דעליווערן פּעקלאַך און מעסעדזשעס.
באַים און קאַרס צו אייער באַדינונג

לאָמבער — שינגלס — טירן — פענסטער
ליים — צעמענט
און אַלע בילדינג מאַטעריאַלן
צופרידנהייט גאַראַנטירט אָדער איר קריגט אייער געלט צוריק
ARMITAGE-McBAIN LUMBER CO. LTD.
Phone 25 236 Cor. Jasper Ave & 93rd St.

למען האמת...

(אַן ענטפער אויף ד. וויקער׳ס אַרטיקל "ווען איך בין אַ שרייבער")

טייערער פריינט וויקער !

„נאָט, איין נאָט ווייס" מיט וואָס פאַר אַ ווידערוויל איך נעם אויצן דיין צו אייך. פאַרדרייט ניט : כ׳בין דאָ ניט אַזוי אויסן דעם „אייך" ווי דעם „איצט", די אומשטענדן וועלכע פירן אונז צו־זיף און פאַר וועלכע איר זייט פולקאָם פאַראַנטוואָרטלאַך.

כ׳זיץ איצט און קלייב איבער אייערע באַשולדיקונגען : 1) חניפה („נע׳חנ׳פּה׳ט זיך צו אַיין פּערזאָן"), 2) פּעוו־פּראָסטיטוציע („וואָל מיין פּען זיין צניעה׳דיק"), 3) ניט־אויפריכטיקייט („ריינער רעוויזאָר, ריינער אמת"). שווערע באַשולדיקונגען ! ווידער און ווידער וועג איך זיי אויף מיין זכרון און פרעג : וואָס אין געשעען ? מיט וואָס האָב איך דאָס אַזוי באַליידיקט ? כ׳זאָמל צוזויף אַלע עריינערונגען וועגן אייער קאַלאָניע אידנבריידזש : אַט בין איך אָנגעקומען, אַט זיך באַנעגנט מיט אַ דאָס לאַנד אַ גאַנץ נעטאָ אויף מיר די רוסישע קר־לאָפּן (לאָזט דורך, פאַני דעדאַקטאָר), וועגן דעם, אַז ביי זיי אַרבעטן באַטראַ־קעם, וועגן דעם, אַז דאָס דאָרף האָט פאַר זיי מורא, — ווייל דאָ איז משי־פּחה, דאָ געלט געלייען, דאָ אַ וועקסע־לע נוטעגעזאַטץ, — אַז די דאַויטע אידן קאָנען אויסשאַפן עפּעס פון אקער פאַר ניט אָפּגעצאָלטע חובות, — דאָס אין דער אמת, דער ביטערער אמת...

מ׳האָט מיר דערציילט וועגן „דיק־טאַטאָרן" אין ביוראָקראַטן וועלכע זוכן צו קאָנצענטרירן אין זייערע הענט די מאַכט איבערן דאָרף...

וועגן דער פייערונג־קאָמיטע;

וועגן עפּעס אַ לייקאַסע ;

וועגן סקאַנדאַלן ביי קאָנצערטן און לעקציעס...

מ׳האָט מיר דערציילט און דערציילט און דערציילט ביי אייערע פאַרמער צו מערס, גערעדט מיט זיי, געזעסן אין זייערע הייזער, אומעטום האָט זיך גע־צויגן איין אין דער זעלבער שטימע, אומעטום געהערט וועגן אייערע רייס־רייען אין איין וואונש האָב איך דאָ געהאַט : צו דערגענטערן די צעקרינ־טע צדדים. כ׳האָב גע׳טענה׳ט אַז 42 נעפּסשאַסטנע אידישע פאַמיליעס טאָרן זיך ניט קרינגן, אַז די קרינערייס אַזוי בלויז אַ רעזולטאַט פון דעם וואָס איר לעבט 25 יאָר צוזאַמען אין זייט שוין מיר איינס פון צווייטן, אַז ס׳איז פּשוט ניט שיין אַ. אַ. וו., אַ. אַ. וו., צום סוף אָבער, ווען כ׳האָב זיך בעסער באַקאַנט, האָב איך דערזען, אַז דער אָפּגרונט איז אַ טיפער און אַן אייביקער; אַז צוויי דורות האָבן זיך באַגעגנט ביי אייך אין דאָרף, דורות מיט באַזונדערע דערציאונגען, בליקן אויף לעבן, באַ־גריפן, אַן אַט די דורות כדי אונטער־שיידן, האָב איך אָנגערופן אפריקאַנער אַן לאַנדאַער. ניט דער נאָמען האָט דאָ געשפּילט אַ ראָלע נאָר די צעטיי־לונג, — די וועלטלאַכע נעמען האָבן דאָ אַכסאָלוט ניט געזאָלט דערוויזן אייער וועלטלאַכקייט: (פאַר מיינעטוועגן וואָלט איר געקאָנט רופן זיך פעטשר טשער און יעהופּעצער), — אַן די ניר־יאָרקער, שיקאַגער, האָב איך אַפילו ניט געוואָלט באַמערקן, ווייל קיין באַזונדע־רען טיפּ האָבן זיי מיט זיך ניט געשאַ־פען.

אַן דאָן מיינע „זאָ געוואָנטע באַריס־טע אַרטיקלען"...

אַלזאָ, וואָס איז געשעען, פריינט ווי־קער ? וואָו איז די באַליידיקונג ?

ס׳איז פאַראַן איין זאַך אין וועלכער איך פיל זיך שולדיקער, מיין שולד איז אָבער ניט פאַר אייך, נאָר פאַר דיר לע־דער פון ד. א. וו.

יאָ, כ׳בין שולדיק פאַרן לעזער. כ׳האָב ניט דערציילט וועגן אייערע מיאוס׳קייטן. אָבער געטאָן האָב איך עס פאַר דער געזונטקייט פון אידי־בריידזש, זאָל די וועלט ניט וויסן... עט־לאַכע מאָל בין איך שוין גרייט געווען צו אָנהייבן שרייבן וועגן אייערע „רעכ־טע און לינקע" קאַמפּן, ווי איר רופט עס דאָרט, נאָר יעדעס מאָל אַ געפיל פון ווידערוויל פלעג מיך אָפּשטויסן פון דער טעמע. יאָ, כ׳האָב געוואָלט זעען אין אייך דאָס גרויסע סאַציאָ־נאַציאָנאַלע, געוואָלט אַז יעדערער זאָל עס זעען אין איר האָט צוריקגעבראַכט דאָס קליינלאַכע פון אייער לעבן. כ׳האָב געוואָלט, ווי איר אַליין עצה׳ט מיר „באַזינגען דעם אידישן פאַרמער, נאָר אים באַזינגען. מאַכן זיס זיין לעבן, לייכטער זאָל אים ווערן זיין שווערע זיין פאַר מיינע אַריסטאָקראַטישע פריינט ! . . . איך בין נאָר נייגעריק צו וויסן, וואָס זיין מוטער, די פאַר־דאַמטע קאַנאַליע, וועט זאָגן, ווען זי וועט זיך דערוויסן פון איר בן יחיד׳ס ליבע צו אַ אידישער מיידל ? . . .

אַרגוס הויבער געלעכטער האָט זיך אין דעם מאָמענט נעהערט איבער דעם גאַנצן הויף. ער האָט איצט געקראָגן זיין לאַנג באַגערטע געלעגנהייט זיך צו קאָנען באַיסל נוקס זיין אין דער פּרינצעסן, וועלכע ער האָט געהאַסט נאָך מער פון דעם פּרינץ, און ער האָט דערפאַר געהאַט גרויס הנאה פון דעם פּרינצעס ליבע צו חנה׳לען.

ער איז געווען אַ כיטרער, שלויער און ראַכן־זיכטיקער מענש. קוים האָט אים אימיצער נאָר איין מאָל אין לעבן מיט עפּעס באַליידיקט, אַזוי האָט ער דאָס קיינמאָל ניט געקאָנט פאַרגעסן און ער האָט יענעם קיינמאָל ניט מו־חל געווען. די פּרינצעסן און דער פּרינץ האָבן אים אַפילו קיינמאָל ניט וויי געטאָן, אָבער ער האָט זיי פיינט געהאַט, ווייל זיי זיינען געווען זיינע הערשער, און ער וואָלט קיינמאָל ניט געווען דורכגעלאָזן קיין שום געלעגנ־הייט זיי צו מאַכן צו שאַנד און שפּאָט.

ווען עמעריך איז פאַרשוואונדן גע־וואָרן האָט ער אביסל באַדערערט, ווען ער האָט אים שוין באַלד ניט געזאָגט, אַז ער וויסט פון זיין סוד. אָבער שפּעטער האָט ער זיך פאַנאַנ־דערגעלאַכט. ער האָט געוואוסט, אַז ער וועט נאָך האָבן די געלעגנהייט דאָס צו טאָן.

האָבנדיק זיך אויסגעניכטערט פון דעם ערשטן איינהרוק נאָך זיין פּלוצ־לומדיקער באַקאַנטשאַפט מיט חנה׳לען, האָט עמעריך דעם צווייטן טאָג אָנגעפאַנגען איינצוזען, אַז זי איז ניט געווען אינגאַנצן אומגערעכט, ווען זי האָט זיך ביי אים געבעטן, ער זאָל ניט קומען מער צו איר און אַז ער זאָל זי איבערהויפּט אויסמיידן.

— זי איז גערעכט, גערעכט, — האָט ער געהאַלטן אין איין איבער־חזר׳ן. — דאָס קאָן ניט און וועט ניט פירן צו קיין צוועק, איך מוז זיך אָפּזאָגן פון איר און זי פאַרגעסן, פאַר־געסן, גלייך ווי זי וואָלט אינגאַנצן ניט עקזיסטירט פאַר מיר.

אָבער דער דאָזיקער באַשלוס האָט ניט לאַנג אָנגעהאַלטן. שוין אין די נעקסטע שטונדן האָט ער ווידער פאַר־נעמען אַן אַלץ, וואָס עס האָט זיך אָפּ־געשפּילט אַרום אים. ער האָט פאַר־נאַכלעסיקט אַפילו זיינע מיליטערישע פליכטן, האָט אויסגעמידן די מענשן אין הויף, און ער האָט געטראַכט נאָר וועגן חנה׳לען.

אַזוי לאַנג ווי די זון האָט געשיינט, איז זיין באַשלוס ניט מער צו גיין אין דער אידישער געטאָ, געווען אַ פעלן עפּעסער. קוים אָבער איז צו־געפאַלן די טונטלקייט, האָט עס אים, ווי מיט אַ מאַגנעט, אָנגעפאַנגען צו ציען אַהין, — ווי זי געפינט זיך.

(ווייטערעס קומט)

אידישע נייעס פון יענער זייט ים

באַנדיט שיסט אַ אידישע פרוי, אירע קינדער ווערן משונע

פון בריסק מעלדעט מען וועגן פאָל־גענדן שוידערלאַכן פאַל :

די טעג האָט דיי קרימינאַל־פּאָליציי באַקומען אַ טעלעגראַם וועגן אַ דרייסטן רויב־אָנפאַל, וועלכער איז דאָרט אויסגעפירט געווארן אויף דער וויינוינונג פון לוינינעצער אידישן סוחר הורש קאַפּלאַנסקי.

אין מיטן העלן טאָג, ווען אין שטוב האָבן זיך בלויז געפונען קאַפּלאַנסקיס קינדער, האָט זיך אין דער וויינוינונג אריינגערייסן אַ באַוואַפנטער און פאַר־מאַסקירטער באַנדיט. וועלכער האָט געבונדן אַלע קינדער און האָט אָנגעהויב־בען אויפשווייסן די פאַנצערקאַסע, אין וועלכער עס האָט זיך געפונען אַ גרע־סערע סומע געלט.

אין מיטן דער אַרבעט איז אין שטוב פּלוצלונג אַריינגעקומען קאַפּלאַנסקי׳ס פרוי בלכה. דערזעענדיק די אַריינגע־דרונגענע אין דער אַרבעט, אין איר שלאָפ־צי־מער. אָבער די דינערשאַפט, סאַלדאַ־טן, באַאַמטע און אָפיצערן זיינען שוין געווען אויף זייערע פּאָסטן און זיי האָבן געטאָן זייערע אַרבעטן.

עמעריך איז אַריין אין הויף כמעט אומבאַמערקטערהייד, אַפילו דער סאַל־דאַט, וואָס האָט געהאַלטן וואַך ביי דעם גרויסן טויער, האָט ניט געוואוסט ווער ער איז. דער אייגעניער, וועל־כע האָט מאַנס באַלד דערקענט און איז אים אָנטקעגן געגאַנגען אין גע־וואָן — אַרגוס.

נאָך דעם קאַרנינוואַל אַוונט אין פאַר־לאָף איז אַרגוס ניט געגאַנגען שלאָפן ווי די אַנדערע. ער האָט געוואַרט אויף דעם פּרינץ, ווייל פון אַלע אין פאַר־לאָף, איז ער, אויסער גראַף האַטוואַ־ני, געווען דער אייניציקער, וואָס האָט געוואוסט וואו דער פּרינץ געפינט זיך. ער האָט געוואָלט אים דאָס לאָזן ווי־סען, ער האָט געוואָלט אַז עמעריך זאָל זעען, אַז פאַר אַרגוסן איז ניט פאַר־ראַן קיין סוד. דערפאַר האָט ער גע־וואַרט — און ווען ער האָט דערזעען דעם פּרינץ, איז ער אים אָנטקעגן געגאַנגען מיט אַ שפּאַטשן שמייכל אויף זיינע ליפּן.

— אַ גוטער מאָרגן דיר, דורכלויכ־טיקער פּרינץ ! — האָט ער אויף זיין פאַלשן און פאַרשטעלטן אופן אויס־גערופן מיט געלעכטער. — פון וואָ־נען קומט אייער האַהייט אַזוי פרי ?

— דאָס דאַרף דיך אַמווייניקסטן אינטערעסירן — האָט דער פּרינץ, וועלכער האָט קיין ז